

La nova minoria

La previsible davallada electoral convertirà els socialistes en la nova minoria dins l'espectre polític valencià. Aquest fet es pot traslladar a la resta de l'estat espanyol, on una nova majoria confirmarà les tesis de la bipolarització.

Pocs dies abans d'escriure aquest paper em vingué a veure un periodista d'un important diari suís. Sembla que havia vingut, l'havien enviat, a València per fer un reportatge sobre un fenomen que des de Zuric o Basilea consideraven sorprenent i representatiu: la caiguda dels socialistes, i l'ascens i govern de la dreta. El que ha passat al País Valencià, pensava el periodista, pot ser una mostra perfecta del que passa a Espanya, i sobretot del que passarà molt probablement després del 3 de març. És a dir: molts anys de govern d'esquerres, majories molt còmodes del PSOE, i de sobte, plas, sense saber com, tot això s'esfondra i els qui eren majoria s'han convertit en minoria, el país canvia de pensament, i els qui pareixia que no eren res ara són tot. Per què ha caigut ací tan espectacularment l'esquerra?, preguntava el reporter, com s'expliquen tan grans canvis i alteracions?

Vaig improvisar una reflexió, repartint el tema per parts, després hi he tornat a pensar una mica més, i no estic segur encara si les explicacions que probablement han viatjat cap a Suïssa, i que ací breument posaré per escrit, seran les més adequades, les que donen raó suficient de les coses que ací han passat i passaran encara. Anem per parts, doncs, ja que una cosa, i no simple, és el desplaçament electoral cap al Partit Popular, una altra l'erosió social i "cultural" del socialisme llargament governant, i una altra encara la composició i direcció d'allò que se suposa una "nova majoria", és a dir, una majoria de dretes. I a més, fins a quin punt el fenomen valencià, que tant interessa al periodista suís, és representatiu d'un fenomen d'abast espanyol?

Dos blocs electorals. En primer lloc, al País Valencià no s'ha produït, a pesar que en fa la sensació, un desplaçament sobtat i massiu del vot cap a la dreta. Ni sobtat, perquè el desplaçament ja ve d'alguns anys enrere, ni massiu

perquè les diferències són "encara" molt curtes: poden créixer, però no desmesuradament. No tinc les dades a mà, però si prenem com a referència les darreres eleccions autonòmiques, la distància en percentatge de vots, i en diputats a les Corts Valencianes, és bastant escassa: justa per deixar el conjunt de l'esquerra parlamentària en lleugera minoria, però suficient per eliminar-la del govern. I l'avantatge del conjunt de l'esquerra en les eleccions anteriors tampoc no era tan gran. De tal manera que el capgirament aparent s'ha produït, en realitat, com a resultat del desplaçament d'un percentatge relativament petit de l'electorat. Aquest és un país que ja fa alguns anys està dividit en dos blocs electorals —no sé si també dos blocs socials: no és del tot igual— aproximadament equivalents, dels quals la suma de tots els qui d'una manera o una altra se situen a l'esquerra forma encara una possible majoria. Almenys una "majoria sociològica", alterada per alguns esdeveniments concrets. Alterada, en primer lloc, per l'erosió social del partit governant: com a partit espanyol això almenys sembla clar, més que com a partit valencià. La dramàtica successió d'errors del PSOE, els escàndols originats a Madrid i l'exploració que n'han fet els seus adversaris, la incapacitat per reaccionar i projectar una imatge de regeneració política, i en fi, la suma de fets que tothom coneix i recorda, han influït sobre l'opinió pública valenciana molt més que l'honestat personal i la relativa eficàcia administrativa dels socialistes locals en el govern municipal o en la Generalitat. Ara bé, el PSPV-PSOE no ha volgut mai, o no ha pogut, presentar-se i actuar com a *partit valencià*, sinó com a partit espanyol. De manera que, quan tocava rebre'n els efectes negatius, els han de patir amb totes les conseqüències i complicacions del cas. I ni l'ex-president Joan Lerma és una figura carismàtica i popular —més aviat el contrari— capaç de contrarestar

la davallada general del socialisme espanyol, ni el PSPV s'ha preocupat d'aconseguir un arrelament social més enllà del que derivaria el pràctic monopoli del poder.

Si a tot això afegim l'erosió i corrosió que provoca el llarg exercici d'aquest mateix poder monopolitzat (govern central i ministeris, Generalitat i conselleries, diputacions, ajuntaments importants: *tot* ha estat molts anys vedat tancat dels socialistes, convertits per força i de grat en un partit de càrrecs públics més que en un partit de militants), i afegim també la insatisfacció profunda d'extensos sectors urbans, i allò que a tot Europa s'entén com a crisi de l'esquerra" i avanç del conservadorisme polític i social, el resultat és que el PSOE valencià —com l'espanyol— té per davant molts anys de necessària humilitat. No és clar, però, que siguen encara capaços ni de practicar aquesta imprescindible virtut, ni d'algunes altres igualment importants: reconèixer errors, apartar la multitud d'individus —alguns conegudíssims, d'altres no tant però ben influents— que no tenen més militància que l'*aparato* o el seu negociet i el seu orgull particular, recordar —si és possible— que estan al servei de la societat i no a la inversa, i creure, per fi, que el seu país, en primer lloc, és el País Valencià, i no cap altre. Ja sé que és demanar massa, tot això. Però el PSPV (PSPV-PSOE, què hi farem!) és encara, i serà molt de temps, la força política dominant en el camp de l'esquerra, i sense la seua regeneració no serà fàcil que la "nova minoria" deixi de ser-ho en molts anys. Els resultats dels socialistes el 3 de març vinent —la mesura percentual del seu fracàs— són irrellevants al costat de l'esforç de transformació interna que haurien d'emprendre l'endemà mateix. Un esforç en el qual tinc molt poca fe, d'altra banda: tinc por que no el faran, i que ens condemnaran a tots, si no fem alguna cosa nova (nova, i valenciana) a formar part d'un país



El PP valencià ja mana en la Generalitat. El recanvi en el poder es pot generalitzar arreu de l'estat espanyol.

dominat per una majoria, i governat per la mena d'individus que no l'haurien de governar. No sé si els valencians mereixem tan poca fortuna amb la mena de gent que ací puja a les esferes del poder.

Per la dreta, tanmateix, sí que és important un triomf espectacular el 3 de març. No un èxit modest que simplement confirme l'avantatge electoral que ja tenia al País Valencià des del passat mes de maig, sinó un èxit tal que confirme el PP efectivament com a "nova majoria" consolidada i creixent, als seus propis ulls i als de tota la societat. El previsible èxit del PP a escala espanyola sembla garantit per les enquestes i els factors que ja he comentat abans, però no està garantida la *magnitud* del triomf, sobretot pel que fa a la composició de les cambres. Governarà Aznar amb majoria absoluta, amb "majoria suficient", o amb tan escassa majoria que necessite acords externs –CiU o el PNB, per exemple?– possiblement modera-

dors? El reflex de la situació política espanyola sobre el País Valencià pot ser més intens encara que en el passat: un PP aclaparadorament triomfant donaria més ales i més força a una "nova dreta" política valenciana que encara no se sent tan segura i tan instal·lada en el poder com fa alguns anys se sentien els socialistes. Perquè aquesta dreta valenciana, governant des de juny del 1995, és en realitat "nova" en el sentit d'improvisada, no procedent (amb la parcial excepció local de Castelló) de cap tradició d'una "burguesia política". I els seus dirigents formen un conjunt heterogeni, confús i amb sectors de procedència dubtosa: un conjunt erràtic i sense més model d'actuació que governar "a la contra" i desmuntar tot allò que s'han trobat ja fet o en marxa. Un triomf espectacular del PP espanyol, un Aznar governant a Madrid sense traves ni dependències, donaria a la dreta valenciana aquella seguretat i aquella direcció

que per ella mateixa segurament mai no podria aconseguir.

Aquestes, doncs, són les claus del futur polític immediat del País Valencià: la capacitat de regeneració dels socialistes convertits en "nova minoria", i les dimensions –espanyoles sobretot– de l'èxit de la nova majoria el dia 3 de març. Al costat d'aquests moviments de fons, el possible increment d'un o dos punts d'EU no alterarà substancialment el seu pes en el panorama polític del país. I els resultats d'una Unió Valenciana, suposadament renovada i sense el protagonisme de Vicent G. Lizondo, tampoc no alteraran la precarietat i dependència de la seua posició. Quant a les forces nacionalistes, que en la pràctica vol dir UPV-Bloc Nacionalista, aquestes no són certament –"encara", i per desgràcia– les seues eleccions. Hauran d'esperar temps millors. Que vindran, amb tota certesa.

Joan F. Mira
Antropòleg i escriptor